

Ten eerste

Reportage Virus RHD2

Hoeveel dode konijnen vandaag?

In Nederland waart een nieuw konijnenvirus rond. Tegen deze stille moordenaar is geen remedie voorhanden. Fokker Cees van Schipstal verloor 63 konijnen.

Van onze verslaggever
Fabian de Bont

SINT ANTHONIS Op een vrijdag in april deed konijnenfokker Cees van Schipstal (76) de deur van de schuur open, liep naar de hokken en zag een van zijn konijnen liggen, volkomen stil. Die ligt te slapen, dacht hij. Hij bleef in de vacht, maar het konijn sprong niet op. Hij aaide het dier, het voelde ijskoud.

Kan gebeuren, dacht hij toen nog, hartstilstand. Maar nee, maandag lag er weer een. De dierenarts kwam en entte de dieren in tegen een bekend konijnenvirus. Tevergeefs, steeds meer konijnen stierven. Soms eentje, soms vier. Elke dag stond Van Schipstal op met de gedachte: hoeveel zullen er nu dood zijn? Hij deed dagelijks andere kleren aan, verschoonde de hokken, liet geen andere mensen in de schuur.

Niets hielp.

Een week later kwam de dierenarts opnieuw. Die sneed een konijn open, haalde de lever, het hart en de nieren eruit, stuurde het naar een laboratorium in Duitsland. Ondertussen werden de konijnen ingeënt met een nieuw vaccin.

Na vier dagen waren er geen doden meer.

Van Schipstal verloor in veertien dagen tijd 63 konijnen aan RHD2 - een nieuw konijnenvirus dat sinds december rondwaart in Nederland. Vanaf 2010 is het al in Frankrijk, Spanje, België en Duitsland opgedoken. Er is geen geneesmiddel, de sterftekans is 70 procent. Hij was een van de eerste hobbyfokkers in Nederland bij wiens konijnen het officieel werd vastgesteld.

Van Schipstal is al bijna vijftig jaar fokker, maar had zo'n virus nooit eerder meegemaakt. Slechts dertien van zijn konijnen overleefden het.

RHD2 is een nieuwe variatie op het RHD-virus dat al langer bestaat. Je ziet niets aan het konijn. Het dier gaat inwendig bloeden totdat het koorts krijgt, trilt en omvalt. Bij het nieuwe virus is de tijd tussen besmetting en sterfte langer, waardoor het virus zich langer kan verspreiden.

'Het is net een auto zonder benzine', zegt Van Schipstal. 'Aan de buitenkant zie je niets, maar hij doet 't niet.'

Bij de afdeling diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht zijn meldingen uit alle provincies binnengekomen, maar de omvang van de epidemie is onbekend. Niet alle gestorven konijnen worden onderzocht. Ook komt het voor bij wilde konijnen, die niet altijd worden gevonden.

Het virus wordt overgebracht via insectenbeten, door de lucht en zelfs via hooi en gras. Voor mensen is het virus ongevaarlijk, maar ze kunnen het wel

Cees van Schipstal met de paar dieren die hij nog over heeft. 'Zij heeft het overleefd.'

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Vaccineren

Wie nu met konijnen naar een tentoonstelling wil, moet van brancheorganisatie Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN) een vaccinatieverklaring hebben. Sommige fokkers stoppen daardoor: zij willen niet inenten uit geloofsovertuiging of vinden het te duur. Een aantal kleindiershows is zelfs al afgelast. De kosten van vaccinaties variëren van 5 tot 40 euro per konijn. De KLN biedt vaccinaties aan voor ge-

overbrengen via hun kleren en schoeisel. De enige manier om het voor te zijn is inenten.

Nog steeds piekert Van Schipstal over het virus. Kwam het door de muggen in de tuin, de konijnenmest die hij altijd bij de rozen gooit of is het via de bossen hier vlakbij de Duitse grens overgekomen? Hij weet het niet.

reducerde prijzen. Het vaccin tegen RHD2 wordt vooralsnog enkel in Frankrijk en Spanje gemaakt. De apotheek van de faculteit diergeneeskunde aan de UU doet haar best om het vaccin in Nederland op voorraad te houden. De konijnenpopulatie in Nederland bestaat uit ongeveer 1,2 miljoen tamme konijnen. Vanaf de jaren negentig is al eerder massale sterfte geweest door konijnenvirus myxomatose en RHD1.

Nu staat Van Schipstal in zijn schuur. De hokken zijn leeg, alleen de bovenste rijen, aan weerszijden van de ruimte, hebben nog bewoners. De geur van gedroogd gras overheerst.

Hij duwt een van de houten hokken open en tilt een konijn op. Zachtjes blaast hij over de lichtbruine vacht. De haartjes schitteren, alsof ze van zilver

zijn. 'Dit is een van mijn topdieren', zegt hij. 'Zij heeft het overleefd.'

Kort nadat het virus uit de schuur van Van Schipstal verdween, groef hij een gat: een graf voor de dode konijnen, vlakbij de boerderij waar hij opgroeide - zo'n vijftien kilometer van zijn huis. De plek waar hij vijftig jaar eerder van zijn vader een konijn kreeg en de liefde voor het fokken ontdekte.

De tafel in Van Schipstals woonkamer in Sint Anthonis is bezaaid met foto's van zijn konijnen en lijsten met uitslagen van dierententoonstellingen. Al vijftig jaar is hij op zoek naar het volmaakte konijn. Of ja, bijna volmaakt, een perfect dier bestaat niet.

Midden op de tafel staat een grote beker, waar zijn naam meerdere malen op gegraveerd is. In zijn konijnenras - het Klein Zilver - is hij een topfokker. Het is hem gelukt om konijnen met ronde hoofden, precieze oorlengte en bruinzilver vachtkleur te krijgen. Van over heel Nederland, zelfs uit België, Duitsland en Amerika, komen fokkers langs om te leren en konijnen te kopen.

Toch is het hem nooit gelukt om het

bijna volmaakte konijn te creëren. Op bijna alle tentoonstellingsformulieren, waar keurmeesters de dieren beoordelen, staat 'fraai' - de op een-na-hoogste beoordeling in de sport.

Door het virus moet Van Schipstal weer opnieuw selecteren en fokken om zijn droom waar te maken. Het kan nog jaren duren voordat hij terug op zijn oude niveau is.

En nu waart door Van Schipstals eigen bloed een virus: leukemie. Maar dat houdt hem niet tegen. Hij is een optimist, een doorbijter. Binnenkort, in de dagen rond de volle maan, komt een Duitse Ram langs om de voedsters te dekken - dan zijn de vrouwtjes het vruchtbaarst. Volgende maand begint het tentoonstellingsseizoen weer, waar hij uiteraard bij is.

Want ooit komt de dag dat een keurmeester de hand door de zachte pels van zijn topkonijn haalt en het zilver ziet schijnen. Dan, zal de keurmeester geen 'fraai' op het formulier van Van Schipstal schrijven, maar het hoogst haalbare: 'uitmuntend'.

Bijna volmaakt.